

Ny Valosoa sy hadihady

13 mey 1972

Ny momba ny hetsiky ny mpianatra sy ny hetsi-bahoaka tamin'izany

50 taona lasa no nihetsika ny mpianatra teny amin'ny Oniversiten'Antananarivo, nitaky ny fanagasiana sy ny fampitovian-jo ny mpianatra malagasy sy vahiny, nandranto fianarana teto Madagasikara. Ho an'ny olompirenena efa naharaka ny toe-draharaham-pirenena tamin'izany fotoana izany dia nihevitra fa tsy ny fampiasana ny teny malagasy nentina nampianatra sy nampiasaina ny voambolana malagasy teo amin'ny fandrafetana ny bokin'ny taranja rehetra ihay no anisan'ny notakiana. Iaraha-mahatadidy fa boky nampianarana sy programa tany Frantsa no nahina nandritra ny Repoblika I. Vazaha teratany frantsay no maro tamin'ny mpampianatra sy ireo tomponandraikitra tany amin'ireo sekoly niankina tamin'ny fanjakana ambaratonga faharoa sy teny amin'ny Oniversite. Taorian'ny tolona tamin'ny 1972 dia nantsoin'ny fitondran'ny Jeneraly Ramanantsoa Gabriel niverina an-tanindrazana ireo mpianatra malagasy nianatra tany ivelany, nisolo toerana ireo mpampianatra vazaha. Niteraka olana ihany ny fanagasiana ny voambolana teo amin'ny mpianatra indrindra indrindra. Maimaimpoana ny fitsaboana teny amin'ireo hopitalim-panjakana rehetra ary tsy nanavakavaka ny mpit-sabo, ka tamin'ny fo feno fitiavana sy fanetren-tena no nandraisan'izy ireny ny marary. Teo amin'ny sehatra politika dia ny fitondrana frantsay no nibaiko teo amin'ny politikam-pitantanana ny firenena ary nisy ireo ministra teratany farantsay tao amin'ny governemanta. Tsy vitsy koa ny mpanolotsaina teknika frantsay tany amin'ny minisitera isan-tokony. Tsy maintsy nosoloina izy ireny ary nanendry teratany malagasy nandray ny toerany tamin'ny governemanta Ramanantsoa koa, hita taratra tamin'izany sahady ny zadisa ara-politika teo amin'ny samy ministra ka azo ninoana fa nitarika ny fametraham-pialàn'ny Jeneraly Ramanantsoa Gabriel teo amin'ny fitondrana ny Firenena. Teo amin'ny sehatry ny toekarena dia nanjakazaka tokoa ireo kaompania frantsay (Marseillaise, Lyonnaise,...) satria saika azy ireny daholo ny tany midadasika ary Malagasy no nampiasaina tamin'ny fameloma-maso izany. Nalain'ny fanjakana avokoa ireny tany ireny, ka nozaraina tamin'ny Malagasy ary toy izany koa ny orinasa nitantanana ny famokarana jiro sy rano (Electricité et Eau de Madagascar) ary ny nisahana ny fitaterana (Chemins de Fer de Madagascar). Raha nahafehy tsara ny fitantanana ireny orinasa nagasiana ireny ny mpitondra taorian'ny tolona

1972 dia ho nandroso tokoa ity Firenena ity. Niarahan'ny taranaka Malagasy niaina tamin'ny Repoblika I mantsy fa tena tsy nanana olana izy ireny, fa ampy ary nanan'amby aza ny vola azony teo amin'ny asam-pivelomana nataony, na ny mpiasam-panjakana, na ny mpiasa tany amin'ny orinasa tsy miankina, na ny mpiasa tena. Nifanindry an-dàlana tamin'ireo ny tokony nanomezana vahana ny malagasy teo amin'ny sehatry ny toekarena. Fiainam-bahoaka. Tsy nanana olana teo amin'ny vidim-piainana ny vahoaka Malagasy tamin'izany fotoana izany kanefa hita fa tsy mbola tao amin'ny olompirenena sasany izany fitiavan-tanindrazana izany ka folo taona taorian'ny 1972 dia nibahana tao amin'ny politisiana gasy sahady ny fitiavantaena ka nanomboka niorona ny fiainam-pirenena teo amin'ny sehatra rehetra. 50 taona aty aoriana dia tsy hita taratra intsony ny fanagasiana nandrandrina tamin'ny 1972, ka miverina amin'ny programam-pampianarana amin'ny fiteny frantsay ny eto amin'ny Firenena ary tsizarizary sy mitotongana ny fahaizan'ny ankizy ary mihoatry ny antsasamanilan'ny ankizy no tsy tafiditra an-tsekoly intsony. Atsanganana ny sekoly lazaina fa manara-penitra kanefa tsy mampiova ny toe-javatra iainan'ny mpianatra na ny mpampianatra eo amin'ny fitaovana izany. Zarazarin'ny politika ny eny amin'ny Anjerimanontolo, na ny mpampianatra na ny mpianatra na ny mpanandraharaha, ka tsy misy intsony ny firaisan-kina. Aorina ny hopitaly manara-penitra kanefa dia tsy misy fitaovana mifandraika amin'izany. Lazaina fa maimaimpoana ny fitsaboana kanefa dia mijaly ny tsy manam-bola fa miverim-potsiny raha mba mandeha eny amin'ireny hopitaly ireny. Eo amin'ny sehatry ny toekarena indray dia ny vahiny no manjaka ary izy ireo no tompon'ny ankamaroan'ny orinasa ka mitsipozipozy ny an'ny malagasy ary mbola takian'ny mpitondra hetra mihoa-pampana ihany. Bodoin'ny vahiny koa ny tany hitany fa azo anorenana na mamokatra, ka mihanahana fotsiny sisa ny teratany Malagasy satria tsy mahazo rariny na mitory aza. Lasan'ny mpanambola na vahiny na teratany Malagasy ny orinasam-panjakana na ny tanim-panjakana. Firenena farany mahantra indrindra maneran-tany i Madagasikara 50 taona aty aorian'ny "fanagasiana" notakian'ny avara-pianarana tamin'izany fotoana izany. Tsy "avara-pianarana" fotsiny anefa ny manodidina ny filohan'ny Repoblika amin'izao fotoana izao fa "atidoha" (cerveaux) daholo.

Andry Tsiavalona

SOAVINANDRIANA

Miandry ny filoha Ravalomanana Itasy ny alatsinainy izao

Miandry ny filoha Marc Ravalomanana ny vahoakan'ny faritr'Itasy ny alatsinainy ho avy izao, any Soavinandriana no fotoana. Nikarakara izay hetsika lehibe izay, ao anatin'ny fameloma-maso ny antoko Tiako i Madagasikara (TIM) ny birao politikan'ny antoko, notarihan'ny sekretera jeneraly Rina Randriamasinoro sy ny mpanindrandra nasiônaly Jean Claude Rakotoarisoa ary ny depiote Fidèle Razarapiera tamin'ity herinandro ity. Nampahafantatra ireo tompon'andraikitra arapanjakana any amin'ny faritra Mandridrano izany hetsika hatao izany izy ireo omaly, nivory manokana ny OMC tany antoerana noho ity hetsika hatao ity. Ny fahazoandalana dia tokony tsy ho olana satria ny antoko TGV aza tany Antsirananana afaka nidina an-da-

lambe, koa nahoana raha ny TIM no hamory vahoaka no tsy hahazo ? Ao anatin'ny fepetra tokony hivoahan'ny vola homeny ny mpamatsy vola antsika, ny tokony hisian'ny fahalalahana mi-

teny sy maneho hevitra eto amin'ny firenena, ka heverina fa ho raikitra ny fihaonana ny alatsinainy io, anjaran'ny mpitondro ny filaminana ao amin'ny OMC faritr'Itasy kosa no hitandro ny filaminana

amin'izany, izany rahateo no andraikitr'izy ireo, fa tsy handrava ny hetsika hatao tsy akory. Koa alatsinainy mifankahita any Soavinandriana.

Isambilo

Ny tanànan'i Soavinandriana, any amin'ny faritr'Itasy.

Oniversiten'Antananarivo Nankalaza ny hetsi-bahoaka tamin'ny 13 mey 1972

Nitsingerina omaly ny hetsi-bahoaka tamin'ny 13 mey 1972, nanoherin'ny mpianatra sy ny vahoaka tamin'izany fotoana ny fanjanahantany tamin'ny endriny vaovao nataon'ny mpanjanaka Frantsay teto amin-tsika. 13 mey 1972 - 13 mey 2022, feno 50 taona tokoa omaly ny daty nitoloman'ireo mpianatra ny Anjerimanontolo ho an'ny fanagasiana (malgachisation), sy ny mangarahana sy famahoana na democratisation. Tafiditra tao anahany fitakina teny amin'ny lapan'ny tanàna Analakely ihany koa tamin'izany fotoana izany ny fanovana ny rafi-pampianarana. Nahatsapa ho teritery izy ireo, ka niroso tamin'ny fitakiana. Ny tsy fahazoana mampiasa ny teny malagasy no anisan'ny tena naharary ireo mpianatra. Toy ny isan-taona, nisy ny hetsika fankalazana ity daty ity teny amin'ny Oniversiten'Antananarivo. Nisy ny kabary nataon'ny filohan'ny Oniversiten'Antananarivo, narahan'ireo olona manan-kaja isan-tsokajiny. Nisy ny hetsika ara-kolontsaina nana-marihana izany, toy ny "zumba", ny hira gasy nataon'ny tarika Ramilson Besigara... Nahitana fampirantiana isan-karazany koa izany teny an-toerana, izay nentina nampahafantarana ireo mpitsidika ny momba ny hetsika tamin'ny 13 mey io. Liana tamin'izao hetsika natao teny Ankatso izao ireo mpianatra amin'izao fotoana.

Isambilo

Ny hetsika momba ny 13 mey 1972 teny Ankatso.

TONONKALO

Disodisokely indray

Disodisokely indray ve ny filohanay hajaina ?
Tsy indroa na hoe intelo f efa tena tsy hay isaina.
Ny asa marika mihitsy ve no tsy dia manavanana ?
Dia ahoana ny ho fiantraikany amin'ny fomba fitantanana ?

Folo injato dia lazaina f efa miakatra ho iray hetsy .
(Tafahoatra ny hadisoana , mampiafina lehietsy !)
Moa ny teny izay nambara , tsy mba nisy fanomanana ?
Aza gaga raha mivaona hatramin'ny fomba fitantanana !

Disodisokely indray ve ny filohanay hajaina ?
Tsy manitsy , tsy manoro koa ireo mpanolotsaina ?
Sa mitazantazam-potsiny sy toa faly hanindrahindra,
Fa hoe "ny fisolelahana" , io no lehibe indrindra ?

...Be dia be ny antontan'isa tena hita fa tsy marina.
Tena hita ho notefena sy niniana namboamboarina.
Saingy avy any ambony moa ka dia mazàna no leferina,
Na dia hita f efa tena hadisoa-miverimberina !

TSIMIMALO (10-05-22)

PRIERE AU SACRE CŒUR

Que le Sacré Cœur de Jésus soit loué, adoré et glorifié à travers le monde pour des siècles et des siècles, Amen.

Dites cette prière 6 fois/ jour pendant 9 jours et vos prières seront exaucées même si cela semble impossible. N'oubliez pas de remercier le Sacré Cœur avec promesse de publication quand la faveur sera obtenue.
Remerciements au Sacré Cœur pour faveurs obtenues.

Tandrify R.